

Akademie výtvarných umění v Praze
Studijní program Výtvarná umění
Ateliér Grafika 2/ škola Vladimíra Kokolia

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Voálem
Through the Voile

Vypracovala: Michaela Kovalčíková
Vedoucí diplomové práce: prof. Vladimír Kokolia
Oponent diplomové práce: PhDr. Eva Bendová, PhD.

Akademický rok 2018/2019

„Svět, jak ho vidíme, právě mizí.“

Zabývám se zaznamenáváním místa, okamžiku a lidí kolem sebe. Převážně babičkou a jejím okolím. Přítomná je iluze, mizení, nestálost, měnící se podoba věcí, neurčitost, zapomínání, vtisk, vzpomínka. Vzpomínka na pohádku z dětství, která mi byla vyprávěna a na jejíž obsah jsem si nedokázala vzpomenout. V době, kdy jsem si připustila možnost, že se to už třeba nemusím dozvědět, se mi nevyhnutelný fakt pomíjivosti a mizení začal plně vyjevovat a rozhodla jsem se s ním dál pracovat.

Obraz, který měl vzniknout zároveň s textem pohádky na jednom papíru, měl být mou představou - asociacemi, které se mi při vzpomínce na pohádku a na její vyprávění vynořovaly v mysli. Při zpětném pohledu na průběh zjišťování, o čem pohádka je, jestli si ji pamatuje někdo kromě babičky, jsem však zjistila, jak je to vlastně všechno jinak. Zjednodušovala jsem své představy o tom, jak bude obraz vypadat, až nakonec samotný proces přemýšlení a samovolný vznik kreseb ukázal, jakým směrem jít.

Pro to abych do obrazu dostala to, co jsem chtěla, nebyly důležité moje představy o pohádce. Situace, které se díky zmíněnému zjišťování obsahu pohádky staly, jsou onou pomíjivou součástí. Tím, co se v okamžiku jejich odehrání stalo vzpomínkou, co jsem zaznamenávala kresbou skrz voál a následně otiskla na vyrobený papír.

Můj zájem o průhled skrz materiál začal před třemi lety, kdy jsem zpracovávala zážitek z pohledu na kostel obestavěný lešením a ochranou sítí, která vytvořila dojem neurčitosti, tajemství, jakési nedotknutelnosti, protože jsem nedokázala přesně určit co za ní je. S motivem kostela jsem následně pracovala tak, že jsem si postavila jeho model a na průhlednou látku tiskla lešení. Obraz lešení se s modelem kostela propojil jen v určité vzdálenosti, z určitého úhlu pohledu. V technice pro obrazy Sítosypy (2017), jsem vzniklou šablonu (voál vykrytý lepidlem) prosypávala pigmentem a následně obraz fixovala. V loňském roce jsem se věnovala průhledy a tisky z kukání, vytvořených tak, že jsem mohla jako pozorovatel v ní kreslit na kolem napnutý voál okolí, nebo naopak zaznamenávat to, co je uvnitř. Další pokračování zmíněných technik pro mě ale v tuto chvíli nemělo opodstatnění. Vznikaly by tak pouze variace bez dalšího posunu. Ze vzniklých prací, vystávala otázka, co chci skutečně zaznamenat?

V průběhu letošního roku prošla má diplomová práce mnohými změnami. Původní myšlenkou bylo mapování, zajímala jsem se o úhel pohledu, změnu perspektivy, propojující se s vnímáním mého okolí. Podobný způsob nahlížení na věc jsem nacházela u Davida Hockneyho - perspektivu, úhly pohledu. Složení jednoho obrazu z více obrazů například v jeho videích 9 cameras je moment, se kterým se, ač v rozdílné souvislosti potýkám i ve svých průkresech. A to ve chvílích, kdy se dívám skrz voál a můžu okem pojmout pouze část, kterou lze nakreslit, aniž bych se musela pohledem posunout jinam. Kresba, která vznikne (záleží na velikosti) je tak složením více úhlů pohledu, vytvářející jeden obraz.

Stejně tak je mi svou tvorbou blízká Dawn Clements, která zaznamenává prostor kolem sebe. Její obrazy tvoří zvláštní zakřivení, mapuje své okolí. Vytváří prostor díky instalaci i způsobu

kresby, která je v mnoha případech vedena přes roh. Obklopení se prostorem a jeho zakreslení, zaměření se na podstatné se v mé tvorbě objevuje v kresbách z kukaní (2018), kdy vzniklé zakřivení perspektivy vzniká právě díky konstrukci, která slouží jako rám pro voál a následnou kresbu. Pro tuto chvíli to ale není to, na co by měl být kladen důraz a co by si měl divák od obrazu odnést. Je to prvek, který obraz dotváří.

Spíše zpětně, než jako přímou inspiraci nacházím určité paralely také v tvorbě Adrieny Šimotové. Je mi blízká v přístupu, doteku, vztahu k materiálu a práci se vzpomínkami, ačkoli je její zájem o člověka a předměty, kterých se lidé dotýkají rozdílný oproti mému zaměření se na samotnou situaci, scénu a okamžik.

Nezbytným materiálem pro mou práci je voál, průhledná tkanina. Je to membrána či překážka mezi motivem a kresbou. Kresby vznikají průhledem skrz přímo na něj, kdy neostrý pohled voálem zkreslí realitu. Zároveň tak můžu vnímat okolí a překreslit ho přesně ve vztahu k viděnému. Následně mi slouží jako matrice pro tisk. Jeho použití je důležité jak při kresbě, tak při výrobě papíru. Dokáže zachytit buničinu, ale také propustit přebytek vody.

Výroba papíru pro mě nejprve byla jen způsobem, jak mít vhodný papír pro tisk. Postupně, se ale sám papír stával důležitější a důležitější součástí práce. Již v předchozích letech pro mě bylo zdoluhavým úkolem najít vhodný materiál pro techniky tisku, které jsem použila. Stejně jako se nechci omezovat strojem, lisem, protože je pro mě při práci důležitá materiálnost, být přímou součástí tisku, celého procesu, hmatatelnost a prožitek, nechtěla jsem práci omezit už na začátku formátem, jen z důvodu, že papír takových vlastností a rozměrů nejde pořídit. Díky jeho výrobě, jsem měla možnost trávit čas doma. I když to bylo prací, vznikaly kresby, které zaznamenávaly to, co se tam odehrávalo. Kromě kreseb pro mě byl důležitý samotný proces, právě ono bytí.

Papír se stal hlavním nosičem pohádky, která je v něm zaznamenaná na pořad díky vzniklému textovému reliéfu. Pohádku jako začátek, spouštěč, nebylo potřeba dokreslovat obrazem. Nejde o její obsah, ale o vzpomínky, které se začaly postupně kupit díky tomu, že jsem se o ni zajímala a rozhodla jsem se vyrobit vhodný papír pro tisk. Technika, která je pro mě vždy velmi důležitá a často je jí dáván větší význam, než samotnému obsahu mi tentokrát umožnila znázornit mnou zamýšlené. Vznikly díky ní kresby, které dokázaly ve své divnosti a syrovosti zachytit situace a okamžiky, proměňující se ve vzpomínky.